En sabien més que ell

Setmanes enrera, l'Angel Samblancat anà a Fuliola, poble de la comarca lleidatana, a predicar. Mancats d'altres esplais dominicals, els veïns del poble i alguns de la vora decidiren anar a escoltar l'acreditat «senglar».

Aquest parlà des d'un balcó de la plaça. I, fidel al seu estil oratori, començà per un enfilall de renecs i paraules gruixudes que tingueren un èxit ben inesperat: a la meitat del discurs, la major part de l'auditori havia desfilat.

Tot marxant, els pagesos comentaven:

—Ha perdut el viatge. Ha vingut per ensenyar-nos a renegar, i d'això rai, en sabem més que ell.

Barrets laics i barrets catòlics

Mai no ens hauríem cregut que això del laïcisme i del catolicisme arribés a fer tants estralls. Pel que sembla, fins a l'hora de comprar-nos un barret hem de tenir en compte si som una cosa o una altra.

Ens ho ha fet pensar un anunci publicat a *El Correo Catalán* que diu (i no cobrem res per reproduir-ho):

«En Masó és el sombrerer de tots els catòlics. Carrer tal, número tants.»

Ja ho saben, doncs, els catòlics. Molt de compte abans de comprar el barret d'estiu. No fos cas que per un descuit es condemnessin.

Les últimes seran les primeres

Un jove i aprofitat polític, famós pel seu afany de càrrecs, després d'un sopar organitzat a base de rabassaires, va convidar uns amics perquè l'acompanyessin a un music-hall.

—Hi tinc una amigueta, sabeu?—els digué—. Es una de les primeres figures. Si ens afanyem encara la veurem treballar.

Prenent un taxi arribaren al music-hall abans de començar l'espectacle. S'alçà el teló i aparegué en escena una noia sense pretensions que cantava com un mussol.

—Es aquesta—digué el jove polític.

Els amics llavors comprengueren per què en deia una primera figura.

Perquè era la primera a sortir a escena.

Un èxit forestal

El sub-conseller d'Agricultura de la Generalitat, senyor Francesc Farreres i Duran, va comparèixer un bon dia a Manresa, anunciant que havia aconseguit que la Generalitat regalés a Manresa planter per a un bosc.

I amb l'activitat que el caracteritza, ell que sí que organitza una festa, i cap dalt a la muntanya del castell falta gent.

Planten els arbres, es fan els discursos de reglament i... un cop plantats surten uns senyors i diuen que en els seus terrenys no hi deixen trafiquejar ningú i que ja poden tornar a arrencar els arbres.

Discussions, raons, més discussions, més raons, però aquells senyors, amb les escriptures als dits demostren que els terrenys són seus.

I Manresa s'ha hagut de quedar sense el magnífic bosc en perspectiva, ja que els arbres han hagut d'ésser arrencats.

Discursos poc aprofitats

El senyor Farreres i Duran, com és sabut, és diputat de la Generalitat per la circumscripció de Manresa. Sovint quan acompanya el President de la Generalitat i els aplaudeixen per algun poble, el senyor Farreres no espera que el poble solliciti que parli. Tot de sobte s'arrenca:

—Ciutadans! — i engega un discurs.

Però ara ve el cas desgraciat — desgraciat per al senyor Farreres —. En acabar el discurs, es senten crits entusiastes de «Visca En Selvas!, visca En Selvas!»

Després de tant escarrasar-se el confonen amb el diputat a Corts pel mateix dictricte, Joan Selvas i Carré.

Intimitats

Ja vàrem dir que l'abrandat poeta Salvador Perarnau es va casar fa poc temps. L'altre dia el trobà una persona amiga i cuità a felicitar-lo.

—Ja sé—li va dir—que ara teniu companyia...

—Sí—respongué el poeta sense immutar-se—; ja som tres.

Davant aquesta revelació inesperada, la persona amiga va posar una cara de circumstàncies. Però el poeta revolucionari s'explicà:

—Sí; vivim amb el sogre.

Un càstig excessiu

L'illustre catedràtic de la nostra Facultat de Medicina doctor Ferrer Solervicens, segons fama entre els seus deixebles, és un home vehementíssim.

Així és que, quan es troba davant un malalt el cas del qual li interessa, s'engresca sobre manera i, mig dirigint-se als seus deixebles, mig al malalt mateix, es posa a detallar totes les característiques del cas, amb tanta energia com si fossin recriminacions contra el pobre malalt que l'escolta i el fes responsable dels mals de què pateix.

L'altre dia, en examinar un pacient, li anava llençant a la cara totes les desgràcies que li trobava:

—Vostè té un fetge que no serveix per res; vostè té un cor a tres quarts de quinze; vostè té els ronyons a la misèria; és un nefrític, un cardíac i un hepàtic!

I, dirigint-se a l'ordenança, prosseguí:

—Porti la bata...

Manifestació de sorpresa general.

Era tanta l'energia acusatòria que hi havia en les paraules del doctor, que hom cregué que les dirigides a l'ordenança eren el càstig a què era condemnat aquell que n'era objecte, perquè molts entengueren:

—Porti'l a Bata.

Traducció literal

Un agent de publicitat (hi ha corredors d'anuncis que els agrada anomenar-se així) va a sollicitar, per a un diari català, els anuncis dels espectacles de la plaça de toros.

L'empresari hi accedeix. Quan ja han estipulat tamany, preus, etc., l'empresari fa, com a observació final:

—Sobretot, no facin com a *L'Opinió* i a *La Humanitat*, que tradueixen: *Gran vedellada*.

LA POLÍTICA PINTORESCA

MITINGS RURALS

—M'agrada veure els mítings en fotografia.

—I ara! En fotografia?

—Sí, senyor: en fotografia, exactament.

L'interlocutor va restar perplex. Els mítings en fotografia! Quina mena d'idea!

I arborant el somriure menys ofensiu que li vingué a tomb, preguntà:

—I per què, si es pot saber?

Auditori a l'aire lliure

No hi havia inconvenients per a revelar-ho: a aquell senyor li agradaven els mítings en fotografia, primer: perquè no oferien el perill de tenir d'escoltar els discursos i, segon, perquè així quedava plasmat per a sempre més l'incommensurable grotesc de l'oratòria. Aquells senyors abrandats que l'aparell fixava amb la boca desmesuradament oberta i els braços a tres quarts de quinze, estaven castigats; la màquina, implacable, no els perdonava i els oferia a la posteritat en aquella posició irremeiablement ridícula.

No hi ha res que s'assembli més a un orador en activitat que els amants sorpresos que s'han de refugiar en un celobert, sumàriament vestits amb la roba interior. L'amant sorprès, però, té l'avantatge, primer, de l'estona que ha precedit la «sorpresa» i, segon, que la seva exhibició, ni en el pitjor dels casos, no serà tan pública com la del tribú desfermat. Hi ha una manera teòrica de presentar-se en calçotets i samarreta que a ningú no sabríem atribuir-la amb més justícia que als oradors.

* * *

I dit això, passem a afirmar, de seguida, que hi ha oradors i oradors, que hi ha mítings i mítings. Com vostès compendran, aquesta aclaració un xic tardana és una manera com una altra de tirar aigua al vi i, per què no?, d'ésser un xic fidels a la veritat. Existeixen una mena de mítings que, al nostre punt de vista, són immorals, escandalosos, per no dir pornogràfics. Ens referim als mítings rurals, els mítings de poble, que tenen per tribuna un balcó de la plaça o l'honest empostissat d'una sala de ball.

L'autor d'aquestes ratlles declara haver participat en alguns d'aquests actes inconfessables; pocs, sortosament, però els suficients per poder formar-se'n la impitjorable idea que ara té el gust de comunicar-los.

* * *

A cada poble hi ha, tirant llarg, mitja dotzena de persones capaces d'entendre el que diuen els oradors. Això suposant, que ja és suposar, que els oradors que arriben a les recòndites poblacions a què ens referim tinguin alguna cosa que dir que valgui la pena d'ésser escoltada.

D'aquestes sis persones, quatre, almenys, formen part de la comissió organitzadora del míting i tenen dret a escoltar-lo des de la mateixa tribuna. Les dues restants es queden a casa, i fan bé. Estan terriblement ressentides amb les notabilitats locals i fan un bot dens de projectes de venjança.

Resten els altres. Els altres són els que escolten: el públic, la massa, el poble. No dissimulen el seu respecte per l'orador. Aquest, per definició, és un senyor savi que ve de Barcelona. I als senyors savis que vénen de Barcelona cal escoltar-los amb atenció, diguin el que vulguin. Altrament, qui ho sap el que diuen?

M'interessaria poder fer un experiment: portar un polonès a fer un discurs per algun d'aquests pobles, obligant-lo a parlar en la seva llengua. Ens el trobaríem diputat que no ens en adonaríem.

* * *

—I no cal que us digui res més, perquè els que han de parlar són aquests senyors...

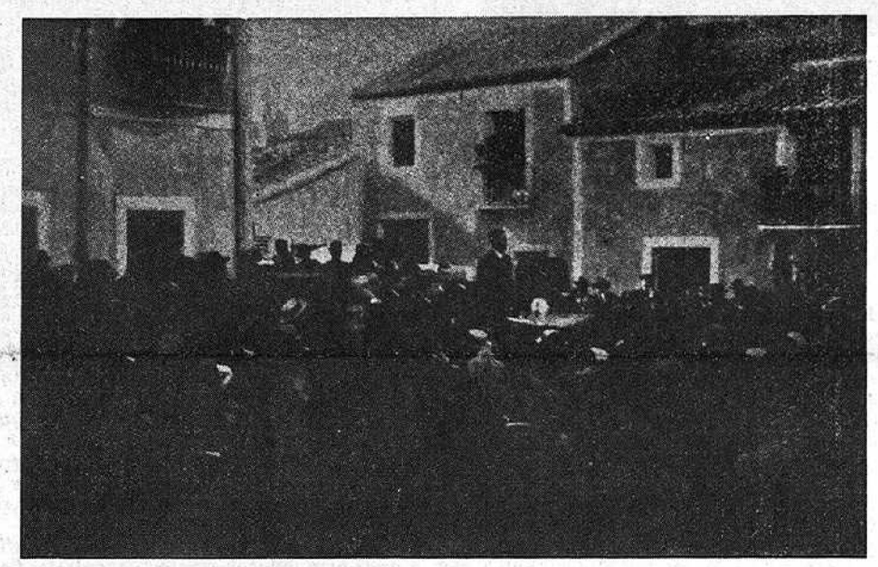

Míting rural al mig d'una plaça

També podrien dir-me allò que es diu: allà on hi ha primers espases, que callin els *banderilleros*...

Aquesta fou la presentació que un prohom local va fer recentment dels oradors forasters d'un míting catalanista. El *banderillero* se'n va tornar a la seva presidencial cadira de boga, i els primers espases començaren a parlar.

En un poble, un ciutadà declarava:

—Qui són els del partit judicial, que no han vingut mai a fer-nos-en propaganda?

Un dels oradors va assabentar-se de l'anècdota i volgué explotar-la com un efecte de míting. A la tarda, deia al nombrós públic que l'escoltava:

—Perquè heu de saber que un partit judicial no és cap partit polític.

Ningú no va riure. Si hagués dit que un partit judicial era, efectivament, un partit polític, amb programa i líders, encara haurien rigut menys.

* * *

Des de la caiguda de la Dictadura són ben pocs els pobles de Catalunya que s'hagin escapat de la plaga del míting. La gent ja s'hi han entrenat i no es deixen pas perdre aquest espectacle que se'ls ofereix, gratuitament. Ens ha caigut a les mans un programa en el qual s'anuncien: *tres bells parlaments, tres, pels reputats i aplaudits oradors...*

Els més entusiastes són la quitxalla. Ocupen sempre els millors llocs, admetent que el millor lloc d'un míting rural no sigui mitja hora lluny d'allà on es celebra l'acte. Volem dir que s'apoderen dels primers rengles. Més endarrera, hi ha les noies i les dones casades i finalment, al fons de tot, com en les esglésies, la taca fosca dels homes.

Els nens i les nenes, en començar, estan molt quiets; de seguida, però, es cansen. I aleshores ve aquell ficar-se els dits al nas, aquell estirar-se els cabells els uns als altres i aquelles irresistibles passions de riure tan difícils d'ofegar.

L'altre dia se'ns va oferir un d'aquests simpàtics espectacles. L'orador, un home seriós i estirat, explicava, posant-hi molta atenció, els tripijocs tècnics de l'Estatut.

—D'una banda — deia, abocant-se sobre aquell frenètic món infantil — hi ha el dictamen de la Comissió d'Estatuts de la Cambra. De l'altra, hi ha el vot particular dels senyors Lluhí i Xirau. I si comparem l'article sisè de l'apartat...

Mentrestant, a fora, feia un sol que enamorava.

* * *

Però hi ha oradors que no es resignen a la mortal indiferència de l'auditori. En aquest cas, tots els excessos són permesos. Hem vist qui, posant-se les mans al cap, declama a la manera d'En Jaume Borràs:

—Mes ai! On són aquells navilis de l'ensenya barrada que emproaven les blaves aigües de la mar llatina?

Hi ha el patètic que, adreçant-se a les nenes del primer rengle, vocifera:

—Vosaltres, les que heu de parir els catalans de demà!...

(Tres de les criatures es posaren a plorar.)

Però el que s'enduu les meves simpaties, és En Domènec Pallerola, quan comença:

—Catalans, catalanes, catalanets, catalanetes, catalanassos i catalanasses! Veig aquí, entre vosaltres, republicans, republicanes, republicanots, republicanotes, republicanets, republicanetes, republicanassos i republicanasses!

JOSEP MARIA PLANES

L'APERITIU

Olor de novel·la. — Tots d'ençà que tenim ús de raó ens hem dedicat a llegir novelles. Jo, com tots, també he fet el que he pogut en aquest ram de lectures, però m'han interessat més que les novelles, en la meva primera joventut, els llibres d'història, i dels llibres científics he anat a caçar sempre allò que feia referència a la Biologia. Dels llibres d'història he apreciat, damunt dels altres, els que tenien un caràcter més biològic i més directe, com per exemple, els llibres de memòries i les narracions fetes en calent damunt dels grans esdeveniments llunyans. Jo em penso que aquesta afició a les narracions d'aquesta mena, en les quals sembla que es troba alguna cosa de la sang i l'alè del narrador, és deguda a una mena de fúria lírica, a una necessitat fatal de sentir el món i els homes amb un tacte poètic. El temperament poètic, en general, obra al marge de la crítica i de la reflexió, cerca la medulla, el color dominant, i el que podríem dir-ne la densitat sentimental de les coses, i quant a apreciar el matís i la delicadesa d'allò que impressiona el temperament poètic, quan es tracta de traduir-lo en llengua literària, el poeta aspira a donar a la seva paraula i al seu vers tot allò que s'acosti més al ritme de la sang dins d'una artèria o a la vibració de l'iris de l'ull.

Jo no sé si això que dic és ben bé exacte, però després de més de vint anys de treballs poètics, m'adono que aquesta preocupació — i de vegades aquesta sinceritat — biològica, directa i sensorial ha estat la dominant de la meva literatura. I és naturalíssim que essent així, en les lectures que fan referència al passat, m'impressionés molt més una obra en la qual pogués trobar el rastre d'una ungla o d'una llàgrima autèntiques, que no una obra cuinada amb un feix de preocupacions crítiques i filosòfiques, i en la qual la vida fos una creació artificial, trucada per mitjà de les receptes més excellents.

Totes les coses del meu món, les internes i les externes, tant si pertanyien al clima dels meus sentiments o dels meus pensaments, com si feien referència als éssers vius, als paisatges urbans o a l'engrescament policolor de la naturalesa, jo les havia vist a través d'aquest cristall líric, renyit amb la reflexió, que formula la imatge incoherent de vegades, que no té res a veure amb la lògica, que és ràpida, que no admet contemplacions i que cerca la paraula per un procediment gairebé intuïtiu. Es a dir, en totes les coses d'aquest món, jo, per la meva manera natural d'ésser, hi he sentit sempre una especial olor de poesia.

Però em començo a adonar, i això em penso que és un mal de l'època i un mal d'ésser molt a la vora dels quaranta anys, que aquest cristall líric se'm va entelant cada dia més per les teranyines de la reflexió i pels prejudicis de la crítica. L'entusiasme poètic que cercava la medulla i el color dominant i que ambicionava donar amb les paraules el ritme fisiològic d'una artèria, es converteix en una mena de somriure — una mica amarg, si es vol — que s'entreté en la consideració, no de la medulla sola, sinó de tota l'arborescència nerviosa i del greix que serveix de llit als nervis i de la pell que és la funda del greix i del múscul i de l'aire que és la funda de la pell, i de les causes i les conseqüències de tot plegat.

Es a dir, l'olor de poesia que trobava en totes les coses, es converteix en una olor de novella. En la meva primera joventut vaig fer lamentables intents — algun d'ells publicat — de novella; però allò reconec que no era res necessari, ni res sincer; no passava d'un exercici sense cap valor, perquè jo encara no sentia l'olor de novella que ara començo a sentir quan em deturo a contemplar les ànimes de les persones que he conegut, i l'aire i la pedra de la ciutat que m'ha vist néixer.

Es evident que al món han estat escrites novelles excellents per autors joveníssims, però aquests casos són excepcionals; per regla corrent els novellistes han estat homes madurs i amb allò que la gent en diu experiència. Jo em guardaré prou de creure que he arribat al punt de posseir aquesta experiència i aquesta maturitat i sobretot a posseir aquest art difícil i complex del novellista; l'únic que puc dir a la taula de l'aperitiu dels meus amics, per aquest impudor que tenim de vegades a parlar de nosaltres mateixos, i perquè ja hem tirat el barret al foc i no ens ve d'aquí començar una oració en primera persona, el que puc dir és que fins ara fa molt poc no he començat a sentir aquesta obsessionant olor de novella que fa tot el que em volta.

Aquesta olor m'ha portat a ensorrar-me dintre una lectura constant i detinguda de novelles, no pas precisament per passar l'estona i esperar el moment d'adormir-me, sinó per mantenir aquesta olor, per complicar-la, per donar-li intensitat i per veure si és possible que jo també escrigui novelles. I ara no com a exercici literari, sinó com a vocació determinant.

Fa anys — i aleshores jo no sentia ni remotament aquesta olor de novella — vaig ésser jo el que vaig provocar amb uns articles tota una discussió sobre la novella i sobre la novella del nostre país. Aquesta provocació va tenir per mi l'interès gran de despertar plomes excellents que s'abocaren de bona fe sobre el tema. Com a conseqüència de tot allò va venir el Premi Crexells, i han vingut molts intents de novella. Tant, que si en un moment ens trobàvem a Catalunya amb un excés de producció lírica, i amb una manca gairebé absoluta de prosistes, avui dia la preocupació dels nostres escriptors i dels nostres crítics està quasi exclusivament encarada a la prosa, i som molt pocs els que continuem publicant llibres de versos.

Jo crec que la nostra història social i política de catalans i de barcelonins mereix una novella autèntica; jo no sé qui farà aquesta novella; tenim ja algun intent de primera, i em penso que entre tots hem de lluitar i cadascú aportar-hi el que pugui. Jo, per la meva part, i fent ús d'aquell impudor de què parlava abans, puc dir que he començat a escriure alguna cosa amb l'intent que sigui una novella. No sé si me'n sortiré, ni tampoc sé com me'n sortiré, però no vull fer traïció ni vull repudiar aquesta olor de novella que sento despendre's de tot, sense que en la facultat de sentir-la hi hagi intervingut res més que la natural conseqüència dels anys que fa que m'arrossego pel món.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

VOLEU VIATJAR?
Aprofiteu les excursions de propaganda de
VIATGES BAIXAS
Excursió a la Fira de París
del 12 al 21 de maig
10 dies de viatge amb els luxosos Autocars de VIATGES BAIXAS
Hotels amb tot confort, al preu de propaganda de 460 PESSETES
El FORFAIT més econòmic per visitar PARIS
El viatge ideal per conèixer França
Inscriviu-vos a:
VIATGES BAIXAS
Rambla del Centre, 33, entrada pel Passatge Bacardí, 1
Telèfon 12492

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa
Màxima qualitat
ARCS, 7 : TELEFON 18664 : BARCELONA